

Hw79

5015

5015

7

5015

~~OK~~
~~6/6/3~~ X. 3. 4.
~~2 tons~~

~~Henry Price Feb. 1850~~

Paid

Expense

1844

©II2
v1

✓1

163

B

Procli Diadochi Sphaera

(letzte Schrift aus Astronomi
veteres mit Register ^{des Werkes} a.

Signet Venetius Aldus 1499

L: 85

18710

18710

VERMÄCHTNIS
RUDOLF KÖNIG

PROCLI DIADOCHI SPHAERA, ASTRONOMI
AMDISCERE INCIPIENTIBVS VTILISSIMA.
THOMA LINACRO BRITANNO INTER-
PRETE, AD ARCTVRVM, CORNV-
BIAE, VALLIAEQVE ILLVSTRIS
SIMVM PRINCIPEM.

*

5015

H

Et si scio a plerisque me tarditatis crimine accusari Alberte, præfidiū meū, q̄ plurimū differre uidear, q̄ toties pollicitus sū studiosis dare, tñ has literatoꝝ q̄relas æquo aīo ferendas ducimus, tū q̄a possum uel grauiora p̄ferre, dū prosum, tum ē, q̄ sum ip̄e mihi optimus testis, me semp̄ h̄re comites (ut oportere aiunt) Delphinū & Ancorā. Nam & dedimus multa cunctando, & damus assidue. Cū igr̄ superioribus diebus curassem ip̄i mēda Arati Phænomena cum Theonis enarratione, uisum est illis adiungere Procli Sphærā, & eo magis, q̄ eā Thomas Linacrus Britannus docte, & elegāter latinā nup̄ fecerit, ad meq̄ nostris excudendā formis miserit. Est. n. opusculū iis, qui in Astronomiā induci, atq; imbui cupiunt, utilissimum. Quod cū ip̄se Linacrus n̄r, acri uir iudicio p̄cēseret, Arcturo Principi suo, hoc a se tralatum opusculum nuncupauit. q̄ a dolescēs ille bonæ literæ studiosus astrologiæ operam daret. Quam obrem & nos id ip̄m opusculum n̄ra cura ip̄pressum, ad te legēdū mittimus, q̄ iā peripateticus mathematicis disciplinis nauare opam cœpis. Quod eo ē libentius leges, q̄ sit a Thoma Linacro summa tibi familiaritate coniūcto interpretatum. Qui utinā & Simpliciiū in Aristotelis physica, & in eiusdē meteora Alexandrū, quos nunc sūma cura latinos facit, ad me dedisset, ut & illos una cū Proclo ad te mitterem. Quāq; (ut spero) eosq; & alios in phīa, medicinaq; perutiles libros aliquñ dabit, ut ex eadē Britannia, uñ olim barbaræ, & indoctæ l̄ræ ad nos p̄fectæ, Italiā occuparūt, & adhuc arces tenēt, latine & docte loquentes bonas artis accipiamus, ac britannis adiutoribus fugata barbarie, arces nostras recipiamus, ut eadē hasta sanet̄, a qua illatū est uulnus. Horū ego latinitatē & eloquētiā admiratus, Gulielmi Grocini uiri gr̄ce ē, nedū latīe pitissimi, atq; undecunq; doctissimi, quā ad me doctā q̄dē & elegantē dedit epistolā subiūgere placuit, ut pudeat phōs n̄ros barbære & inepte scribere, æmulatiq; britānos, non dico Grandæui, *γράφον τῷ Λιπάρου ἀμελῆ συντάλῳ*, sed cæteri oēs latine & docte philosophentur, Sed q̄ in ea me plurimū laudat, facit amice. Vene. pridie Idus Octob. M. ID.

Gulielmus Grocinus Britannus Aldo Manutio Romano .S. P. D.

Rediit in Britannia nup̄ amicus meus summus, idemque tuus Aldē humanissime Thomas Linacrus, Saluus (est deo gratia) & incolumis. Is cum tua singularia in se merita abunde mihi exposuisset, facile perfecit, ut te uel hoc solo nomīe mirifice diligerem, Perīde gratū existimans quicquid in eū contuleris officii, ac si i me ipsum cōtulisses.

Debent

Debent enim esse τὰς φιλωνικονά. Quanq̃ (Neq; enim dissimulare fas est) non nihil iam in meipsum profiteor eē a te & priuatī & publice colatum. Adeo me tibi iā triplici nomine, uel amici, uel meo, uel (qđ oīa complectitur) publico, debere p̃mefero. Atq; , ut de publico in omnes beneficio pauca commemorem, id mihi uidetur eiusmodi, ut haud scia quid potissimum mirer, aut laudē. Ingenium, an iudicium. Fiduciā, an industriam. fœlicitatem, an benignitatem. Nō. n. potuisses neq; sine summo ingenio mix illud artificium ad imprimendas p̃sertim græcas literas excogitatū assequi. Neq; sine acerrimo iudicio in deligendis authoribus, quorū impressa uolebas opa, idq; contra Ciceronis censuram, Aristotelē Platoni añponere. (In quo etiā ego tuæ nimix accedo sniā, ut qui inter summos phōs Aristotelem & Platonē tantum itereffe arbitrer, quātum (pace omnium dixerim) inter πλνμαθῆν & πλνμυθῆν.) Neque sine incredibili fiducia rem tantam p̃sertim in maximis difficultatibus temporum aggredi. Neq; sine mira diligentia, inchoatam iter tot impedimēta p̃sequi. Deniq; quid uideri potest, aut fœlicius q̃ posse, aut benignius q̃ uelle literatissimos quosq; tuo demereri obsequio? Quocircacum tuum istud tam late pateat munus amplissimum, ut orbem terrarum propemodum obstrīxeris memoria beneficii sempiterna, Cūq; p̃terea huc accesserit tuum in nos, nos inq̃ diuiso toto orbe Britannos, priuatum munus, idēq; cum ipso publico munere cōiunctissimum, fatear necesse est nos (si modo grati esse uolumus) non solum cum cæteris omnibus, sed etiam plus q̃ cæteros omnes tibi debere. Et q̃q̃ maior ē magnitudo beneficii tui, q̃ ut parem tibi pro eo gratiam referre possimus, nos tamē nunq̃ pudebit accepti, magis q̃ te pœnitebit collati. quod ne fiat summo pere curabimus. Noster item Linacrus nuntiauit mihi te rē multo magis admirādam moliri, iāq; statutum habere, ut libros sacros ueteris quidem testamenti trifariam, latine, græce & hebraice, Noui autem bifariam græce & latine imprimas, Opus plane arduum & christiano uiro dignissimum. In quo, si modo perficere licebit, non modo cæteros omnes, qui unquam in hoc genere floruerunt, sed etiam te ipsum longo interuallo superabis. Age igitur mi Alde auspicare tādē opus, quod cogitas, & quod iandiu parturis, aliquando parias. Non enim adduci possum, ut credam, posse opus tam diuinum secūdis carere successibus. Nam quod ad nos attinet, nihil plane p̃termitemus, quod huic rei futurum adiumento uidebitur. De iis, quæ tibi a nobis priuatim debentur, noli laborare. Curauimus, ut prope diem satis tibi fiat. Vale.

Ex Vrbe Londino. vi. Calen. Septēbr.

Ad Illustrissimum Arcturum Cornubiæ Valliæq; Principem, Thomæ Linacri Britanni in Procli Diadochi Sphæram præfatio

Um statuisse Arcture Princeps Illustrissime, & totius æui tui decus, pro mea incredibili erga te pietate, summaq; obseruantia, mearum lucubrationum monumentum aliquod, tibi nuncupare, succurrebat in primis Procli Sphæra, dignum ni fallor opus, cui tu præsertim aliquam partem studio & tuo & impertias. Quippe qui secundus ex omni maiore numero extitisti, qui gentili syderis nomine uocarere. huc accedit quod non parum adiumenti præstabit, uel ad poetarum lectionem (cui te in cubere miro iam successu coepisse intelligo) uel ad celebrium loco & situs, naturæq; cognitionem. quæ reliquam quoque ætatem, post publicas sollicitudines iucundissima uoluptate, recreet atque reficiat. Neque enim ea cognitio alia ratione, parabilis est præsertim tibi, cui per occupationes regni, peragrarare orbem minime licebit, quæ ex iis libris, qui prorsus intelligi sine sphæræ notitia non possunt. Id quod firmissimis rationibus addicerem, nisi uererer ne nimium longa præfatio, operis compendio parum quadra ret. Feci itaque tibi e græco latinum Proclum de sphæra differentem. non quod antea latine de ea proditum etiam ab homine nostrate non sit, Sed quod multo certe melius a Proclo. ut taceam, si quid in nostrate requiramus, quod etiam per alium e nostris quoquo modo sarciri, non fuerit fortassis alienum. Hanc iclyte Princeps tua occasione legent studiosi. leges & tu cum tibi commodum uidebitur maxima indidem (nisi nimium operis amore labor) cum spe fructus. Simul illud iterum admonitus, si quid ex ea lingua desideras, in qua omnis humanitatis monumenta sunt condita, quod uel tuo & publicis studiis, uel tuis, quæ magis est publica sunt, conducere putaris, non deesse ex Britannis tuis, qui tibi non nihil fortassis in ea re gratificari possint. Utinam tam possint quæ uelint. Sed nunc Proclum ipsum, si libet loquentem audies, perinde tamen, ac si in græcia esset. Ad cuius certe horizonta sphæram pinxit. Quod ita statim in ingressu operis significasse, non fuerit fortassis ab re.

De axi & polis.

Xis mundi uocatur demetiens ipsius, circa quā uoluitur.
Axis extrema poli mundi seu uertices sunt nominati. hor-
rū alter septentrionalis, alter austrinus dicitur. Septétriona-
lis qui semp ī nostra habitatiōe apparet. Austrinus cōtra, q
semp, ut ad nostrum horizonta, condit'. Sūt tñ in terra loca qdam, in qui-
bus polus, qui semp nobis conspicuus est, iis qui ibi degunt haud qua-
cernitur. Qui uero nobis ppetuo occultus est, iisdem cōspicius euadit.
Rursus quoq; locum quēpiam in terris inuenias, ubi ambo poli æqua-
bilem in horizonte situm habent.

De circulis Sphæræ.

Irculoꝝ sphæræ, alii paralleli siue æquidistātes sunt, alii obliq̃.
c alii per polos ducti. æquidistantes sunt, quibus iidem cum mū-
do poli sunt. Sunt autem ii numero quinq; Septétrionalis. Sol-
sticialis. Aequator. Brumalis. Antarcticus. Septentrionalis igitur circu-
lus is est, qui omnium, quos perpetuo cernimus, plane maximus ē, q̃q;
horizonta solo puncto contingit, totus supra terram interceptus. In
hoc quæcūq; clauduntur astra, nec ortum nec occasum norunt. sed cir-
ca polum uerti tota nocte cernuntur. porro is circulus in nostro tractu,
a priore maioris ursæ pede describitur. Solsticialis autem circulus is est,
qui omnium, qui a sole describunt' maxime septétrionalis habetur. In
quē cum se sol recepit, æstiuam reciprocationem peragit. Lōgissimusq;
totius anni dies, breuissimaq; nox exit. Post hāc autem reciprocationem
nequaq̃ ultra septentriones uersus solem progredi, quin potius ad diuer-
sa mūdi regredi, cernas. Vnde & tropico græce nomen. æquator circu-
lus is est, qui maximus æquidistantium circuloꝝ statuitur. Ita nimirū
ab horizonte dissectus, ut alter eius semicirculus supra terram, alter sub
terra cōdat'. In hoc sol duplex æquinoctium uernum, autūnaleq; facit.
Brumalis circulus is ē, qui oīum circuloꝝ, qui a sole mūdi circūactu
describuntur, maxime ad austrum pertinet. In quo sol brumalem reci-
procationē facit. maximaq; totius āni nox, minimusq; dies efficit'. Post
hāc metā nequaq̃ ultra progreditur sol, sed ad alteras mūdi partes reuer-
tit'. Vñ tropicus hic quoq; quasi uersilis appellatur. Antarcticus uero
circulus æqlis & æqdistās septétrionali circulo ē, & horizonta uno pūcto
cōtigēs, totus p̃terea sub terrismersus, ī quo sita astra sp nobis occultama-
nēt. Maxīus āt ex qnq; memoratis circulis ē æqtor. deīde tropici. Mīmi

uero (quod ad nostram habitationem dixerim) arctici. Porro hos circulos citra omnem latitudinem intelligi conuenit ratione cognobiles ex astrorum situ, & eodem dioptre obtutu, & nostro intellectu deliniatos. Sensu enim unus lacteus discerni in cœlo potest. Reliqui oēs ratione.

Cur quinque dūtaxat æquidistantes in sphaera.

Vinq; uero dūtaxata æquidistantes circuli describi in sphaera solent. quod tamen non eo ualet, quasi ii soli in mundo æquidistantes sint, quippe, cum sol quotidie æquidistantē æquatori circulum (quod sensu animaduerti licet) mūdi rotatu peragat. Quo fit, ut bis centum nonaginda duos æquidistantes circulos intra tropicos describat. totidem enim dies intra reciprocationes numerant, quin & stellæ ipsæ uniuersæ in æquidistantibus circulis quotidie feruntur. non tamen hi omnes in sphaeram adhibentur. Quod tametsi multis aliis rebus in astrologia conducant (siqdem fieri nequit, ut uel astra pbe i sphaera locentur sine omnibus æquidistantibus circulis, uel examussim dierum noctiūq; magnitudines sine iisdem inueniantur.) tñ quod ad prima astrologiæ rudimenta non adeo utiles existimati sunt, parū uisum est eos in sphaeram adscribi. Quinq; uero æquidistantes circuli ob certa compendia, quæ astrologiæ tyronibus afferunt, optimo iure in sphaeram sunt adhibiti. Septentrionalis enī astra, quæ nobis perpetuo cernuntur, definit solstitialis tropicus, solis reciprocationē continet. finisq; est eiusdem ad boream transitus. Aequator circulus æquinoctia cōplectitur. Brumalis tropicus solis ad austrum progressi meta est. & brumalem eius reciprocationē in se habet. Antarcticus circulus astra quæ nostrum cōspectum fugiunt determināt. Itaq; cū iis, q primis astrologiæ rudimentis imbuendi sūt, certa emolumenta suggerant, merito i sphaeram cōiectos, q dubitet?

De occultatione & emerſu æquidistantium.

Ex memoratis quinque æquidistantibus circulis, Arcticus sane supra terram totus existit. Solstitialis aut tropicus biptito ab horizonte scinditur. maiore eius parte supra terrā cōspicua. minore subter occulta. Neq; tñ i oī tractu, urbeue similiter circulus hic ab horizonte secatur, Sed pro climatum uarietate, uariam sectionum exupantiam sortitur, iis quoq; qui propius septētriones agūt, iæquabilius ab horizonte scinditur. Nec finis, donec eo loci uētum sit, ubi totus supra terrā emineat. Qui uero ad austrum magis uergunt, iis profecto per æquabiliores partes ab horizōte diuiditur. donec ad plagam quandam uentum sit, nobis certe australem, in qua tropicus ab horizonte per æqs partis secatur. At in nostra habitatione, ita solstitialis ab horizonte scindit, ut uniuerso circulo p octo ptis dissecto, qnq; supra terrā appareant, tres sub terra lateant. Sane ad hoc clima direxisse stilum Aratus uidetur, cū

phænomena

phaenomena cōscriberet. In quibus cum de solstitiali tropico differit, ita ait.

το μὲν ὄντι τέ μάλιστα διὸ καὶ τὸ μετρηθέντος
πέντε μὲν ἐν διασφίφονται καθ' ἑπτα γήινος.
τὰ δ' ἑξά δ' ἐν περὶ τῆς θέρους δέοι ἐν τῷ πάλαι.

Quos uersus nos ita uertimus.

Huius in octonis dissecti partibus alta

Terrarum inuisunt quinque, tres ima frequentant.

Alterni & phœbi reditus celebrantur eodem.

Quāq̃ ne dissimulandum censuerim eosdem antea a Germāico Cæsa
re in Arato suo latinos in hunc modum factos.

Hunc octo in partis si quis diuiserit orbem,

Quinque super terras semper fulgere notabit.

At tres sub terris, breuibusque latere sub umbris.

Hoc Cancrum tetigit cum Titan orbe, timete

Aestatem rapidam, & soluentes corpora morbos.

Quos eo libētius Arcture decus commemorauī, ut itelligas maximos
principes, quorū gloriam te non solum æquatur, sed etiam superatur
auguror, huiuscemodi studiis fuisse delectatos. Ex hac diuisione sequit̃
maximum diem horarū æquinoctialium quindecim esse, noctem uero
nouem. In Rhodio autem horizonte ita tropicus ab horizonte dirimi
tur, ut cum circulus uniuersus ī octo & quadraginta partis secetur, un
detriginta sectiones supra horizontem appareant, unde uiginti sub ter
ra lateant. Ex qua diuisione fit, ut apud Rhodios longissimus dies ho
ras æquinoctiales quatuordecim habeat, nox nouem. additis hinc inde
semissibus unius horæ singulis. Aequator uero circulus per uniuersum
terrarū orbem ita ab horizonte diuiditur, ut semicirculus eius supra ter
ram extet, semicirculus sub terra liquatur. Quo fit, ut ī hoc circulo æq
noctia fiant. Brumalis autem tropicus ea ratione ab horizonte interse
ctus est, ut minor e sectionibus supra terram habeatur, maior sub terra.

In æquabilitas uero sectionū eandem ī omnibus climatibus uarietate
habet, quā etiā in solstitiali tropico diximus. semp enim respondentes
ex aduerso tropico sectiones æq̃les inter se sunt. Eoq; fit ut maximus
dies maximæ nocti æqualis euadat. Antarcticus autem circulus totus
sub horizonte latet.

De magnitudine æquidistantium.

Ed ex quinque iam memoratis circulis, quorūdam magnitudi
nes per uniuersum terrarum orbem eadem sibi constant. Nō
nullos pro climatibus mutantur. Aliisq; maiores, aliis mino
res circuli euadūt. Tropici. n. & æquator pares p totū orbē magnitudi

nes seruant. Arctici magnitudine euariāt. cū alibi maiores, alibi minores cernantur. Quippe iis qui septentriones uersus degūt, maiores septentrionales fiunt. cum polo magis in altum sublato arcticum circulū, qui horizonta contingit, necesse sit assidue maiorē fieri. Hiis uero qui magis ē ad septentriones uergunt, interdū solstitialis tropicus in arcticum plane abit. Fitq; ut duo circuli septentrionalis, tropicusq; coeant, pro unoq; habeantur. Adeo cum magis ē ad septentriones acceditur, maiores solstitiali tropico septentrionales reddūt. Nec finis, donec eo uentum sit, ubi qm̄ polus supra uerticem conspiciť, septentrionalis in horizontis locū cedit, eiq; in mundi rotatu coniungitur æquatoris plane magnitudie. fitq; ut tres circuli septentrionalis. æquator. & horizon eundum situm possint; optineant. Rursus aut iis, qui ad austrū habitant, poli humiliores fiunt. septentrionales uero circuli minores. finis aut decrementi est locus ad austrum nobis situs sub æquatore, in quo poli sub horizonte habentur. Septentrionales at circuli prorsus euanescere. Ita ex quib; æquidistantibus tres deniq; superant. nepe cum æquatore, tropici duo.

De numero æquidistantium.

n Eque enim ob ea quæ dicta sunt quib; perpetuos æquidistantes existimandum, Sed pro nostra habitatione numerum eorum existere. quippe quibusdam in horizontibus tris dūtaxat æquidistantes inuenias. Sunt sane & supra terram habitationes, quarum prima est, in qua solstitialis circulus horizonta contigit, & pro arctico plane habetur. Secunda, quā sub polo appellāt. Tertia, de qua paulo ante retulimus, quā sub æquatore nominant.

De ordine æquidistantium.

q Vo circa nec ordo quib; æquidistantiū circulorū idē apud oēs ē. sed in nostro tractu primum sane septentrionalem dixeris. Secundū solstialem. Tertiū æquatorē. Quartū brumalē. Quintū antarcticū. At iis, qui propius, quā nos septentriones incolunt, primus interdum solstitialis tropicus numeratur. Secundus septentrionalis. Tertius æquator. Quartus antarcticus. Quintus brumalis circulus. Cū namq; septentrionalis solstitiali capacior euadit, necesse est memoratū ordinem seruari.

De potestate æquidistantium.

i Am uero nec ptates eorū idē æquidistantium eadē. Nā qui nobis solstitialis circulus habetur, Antipodibus certe brumalis efficitur, cōtra qui illis solstitialis ē, nobis brumalis redditur. Sed q sub æquatore degūt, iis uniuersi tres circuli uiribus plane solstiales sūt, utpote sub ipsam solis orbitam incolentibus. Quāquā si ad se inuicem cōferantur, qui nobis pro æquatore statuitur, solstitialis uicem optinet. Ambo uero tropici pro brumalibus censentur, Nāq; isdem natura

solstitialis

solstitialis circulus, perpetuaq; rōne in toto terrarū orbe dici potest, q̄ p-
xime habitationem habetur. Quo fit, ut iis, qui sub æquatore agūt, æq̄
tor ipse pro solstitiali statuatur. utpote in quo sol supra uerticem agitur.
pro æquatoribus autē oēs æquidistantes circuli, uelut p æquas partis ab
horizonte dissecti.

De interuallo æquidistantium.

Ed nec iterualla circuloꝝ in toto orbe a se iuicē stata sunt. Ve-
f rū pro sphærarū descriptione ad hunc modū dispensari solēt.
Diuiso ī sexagita partis meridiano quouis circulo, septentriōa
lis circulus a polo sexagesimarū partiū sex interuallo describit̃. Idem in
alterā partē a solstitiali circulo sexagesimarū partiū quinq; iteruallo no-
tat̃. Aequator ab utroq; tropicoꝝ sexagesimis quaternis distat. Bruma-
lis circulus ab antarctico sexagesimis qnq;. Antarcticus a polo sexagesi-
mis sex. Neq; tamen ī oī plaga urbeue eādē iterapedinē inter se seruāt.
Sed tropici ab æqtore parem in oī inclinatione distantiā uendicant. Ii-
dem autē ab arcticis non parē p oēs horizōtas, sed alibi minorē, alibi ma-
iorē. Ita demū & arctici a polis non parē in quauis inclinatione distan-
tiā seruant, sed alibi maiorē alibi minorē hñt. Sphæræ tamen omnes ad
græciæ horizonta describuntur.

De coluris.

Vnt & p polos ducti circuli quos nonnulli coluros uocant.
f Iis accidit, ut ī ambitus suos, mūdi polos recipiant. Coluri au-
tem dicti sunt, quod partis aliquas in se minime cōspectas ha-
bent. Reliqui enim circuli in mundi circūactu integri cernūt̃. Sed co-
luroꝝ partes quæpiā, quæ uidelicet, ab antarctico sub horizonte latēt,
cerni nō possunt. signātur autē ii circuli per tropica puncta. diuidūtq;
per duas æquas partis circulū, qui per media signiferi ducit̃.

De signifero.

Bliquus circulus is est, q̄ duodecim signa cōtinet ex tribus æq̄
o distantibus circulis constans. Quoꝝ duo latitudinē signife-
ri determināt, unus p media signa ductus uocat̃. hic adeo du-
os pares & æquidistantes circulos attingit, solstitialem in prima Cancri par-
te, brumalem in Capricorni principio. latitudo signiferi continet par-
tes duodecim. Dictus est autem hic circulus obliquus, quod æquidistā-
tes ad inæquales angulos interfecet.

De horizonte.

h Orizō uero circulus est, qui cōspectā mūdi partē ab icōspe-
cta dirimit. Itaq; ī duas ptis uniuersā sphærā secatur, ut alteræ he-
misphæriū supra terrā, alterū sub terra relīquat. Est uero horizō duplex

alter q̄ sensu usurpatur, alter qui sola rōne percipitur. Ergo sensilis horizon est, q̄ a nostro uisu ī termino uisionis circūscribitur. Hic adeo non amplius duum milium stadiorum dimetientem habet. Qui autem rōne percipitur, ad fixarum stellarum spharam pertinet, mundūq; totū in duo secat. Nec uero per omnem tractum urbemue, idē horizon est. Sed sensu idem quadrīgentis fere stadiis manet. Quo fit, ut dieꝝ longitudo, & clima, & apparentiae omnes eādem sibi cōstent. Aucto uero stadiorum numero, pro habitationis diuersitate, Horizon, Clima. omnes deniq; apparentiae, mutantur. Conuenit tamen, ut habitationis ultra q̄ drīgenta stadia mutationem ad austrum boreamue accīpiamus. Siqui dem. qui eundem aequidistantem incolunt, ī quālibet magno stadioꝝ numero, horizonta quidem diuersum habent, clima uero idem, & apparentias omnes similes. Dierum tamen exitus initiaq; haud quā iis q̄ eundem aequidistantem habitant, eodem temporis momento eueniēt. Verꝫ si exactae rationis examini stare uelimus, pro quolibet puncto, ī quauis orbis parte mutati situs Horizon, Clima & apparentiae oēs euariant. Horizō uero ea rōne in sphaerarum descriptionem nō adhibet, qđ reliqui circuli oēs ab ortu ad occasum circūactō mundo una rapiūtur. Horizon suapte natura quietem amat, eodem semper seruato situ. Si itaq; Horizon in sphaeras adderetur, circūactis iis etiam eum moueri, & nonnūq̄ supra uerticem esse, accideret. Id quod certe tum captum omnem superat, tū a sphæra rōne abhorret. Verꝫ non incommode situs eius ab alueo in quo sphæra reuoluitur, intelligi solet.

De meridianis circulis.

m Eridianus circulus est, qui per mundi polos & punctum quod nobis supra uerticem eminet, ducitur. In quem cum sol incidit, medios dies, mediasq; noctes efficit. Hic etiam circulus, ī motus in mundo est. Vno eodemq; in tota mundi uertigine seruato positu. Nec in sphæris, qui astris insigniuntur adscribitur. quod & immotus sit, & nullam mutationem recipiat. sed (quod sensu usurpari possit) trecentis fere stadiis idem meridianus manet. Rationis tamen scrupulo fiore indagine ad quēuis gressum, qui ortum uersus occasum ue dirigitur, nouus meridianus notatur. Ad austrum enim boreāue quantūuis progrediare, etiam si decem milium stadiorum interuallum interfit, idē meridianus seruat. cū ab ortu ad occasum itur, mutat.

De lacteo circulo.

o Bliquus etiam est & lacteus circulus, hic itaq; supra tropicos obliquatus cernitur. Constat autem ex

tenui nebulosa substantia. Vnus certe cælestium circulorum conspicuus. nec certa latitudine definitus, sed aliqua sui parte latiore, aliqua angustiore. Quo minus equidem in plerasq; sphaeras adscribi solet. Est autem unus e numero maximorum circuloꝝ. quippe cum maximi circuli in sphaeris dicantur, quibus idem centrum cum sphaera est. Sunt porro maximi circuli septē. Aequator. Signifer. Qui per media signa ducitur. Qui per polos ducitur. Cuiusque habitationis Horizon. Meridianus. Lacteus.

De quinque zonis.

Otius terrae superficies sphaerica est. & diuiditur in zonas quinq;.
t Ex quibus duae sunt, quae circa polos describuntur, Frigidae dictae quod maxime absunt a solis orbita. Eadem ob frigoris iniuriam parum habitatae. Determinantur autem polos uersus, arcticis circulis. Quae uero post has deinceps habentur, quod mediocriter ad praeteritum solem sunt sitae, temperatae appellantur. Habentque in caelo limites arcticos, tropicosque circulos, quibus interiacent. Reliqua, quae inter memoratas quatuor medium locum tenet, quod sub ipso solis transitu iacet, torrida nuncupatur, A terrestri aequatore in duas partis diuisa. Is porro sub mundi aequatore porrigitur. sed ex temperatis altera a nostri orbis hominibus incolitur. ipsa longa prope centum milibus stadiorum, lata fere dimidio.

De signis caelestibus.

Ignae stellis insignita diuiduntur in partis tris. Quaedam enim in
f signifero locata sunt, quaedam septentrionalia uocantur, quaedam austrina. Quae itaque in signifero sita sunt, duodecim animalia sunt, quorum nomenclaturas alibi diximus. In iis duodecim stellae quaedam sunt, quae ob quasdam quas referunt notas, proprias appellationes meruerunt. Siquidem sex numero, quae in tauri dorso uisuntur, Pleiades nominantur. Quaeque uero, quae in capite tauri cernuntur, Hyades dicuntur. stella uero, quae pedes geminorum praecedat, Propus quasi praepes uocatur. quae uero in Cancro nubeculam referunt, Praesepe uocatur. At duae quae iuxta praesepe collocatae sunt, Aselli dicuntur. praenites autem sydus, quod in corde leonis notatur, gentili cum loco nomine leonis cor dicitur. a nonnullis regia stella, quod quod sub ea nascuntur, regiam natiuitatem sint nacti. Sed quae in uirginis summa sinistra manu haeret, fulgida sane stella, spicam nominant. Stellula uero, quae iuxta uirginis dextram alam figitur, Protrigetes dicitur. At quatuor stellae, quae in summa aquarii dextra uisuntur, Vrnae nomen habent. Quae uero a piscium caudae partibus sitae deinceps sunt, graece lini, latine lineae, uel, ut quibusdam placet, lineolae nuncupantur. Sunt itaque in austrina linea stellae nouae. in septentrionali quaeque. Sed praefulgens sydus, quod in

summa linea conspicit̃, gr̃æce syndesmos, latine nodus nūcupat̃. Septētrionalia sunt, quæcūq; ad septentrionē signiferi situm habent. Sūt aut̃ hæc, ur̃sa maior. ur̃sa minor. draco, q̃ iter ur̃sas locat̃. Arctophylax. Corona. Engonasin. Serpentarius. Serpens. Lyra. Avis. Sagitta. Aquila. Delphinus. protome hippi. hoc est prior equi portio. Iuxta hipparchum equus. Cepheus. Casiopeia. Andromeda. Perseus. Auriga. Deloton. Et qui postea a Callimacho in astra relatus est, Berenices crinis. In iis rursus stellæ quædam, ob notas quasdam integras, quas in se continent proprias appellationes sunt sortitæ. Nā in signe sydus, qđ supra media arctophylacis crura iacet, Arcturus appellat̃. Clara aut̃ stella, q̃ iuxta lyrā posita est, totius signi noīe lyra dī. Quæ uero ī Persei sūma sinistra spectat̃ur, gorgoneæ nomē habent, sed q̃ in sūma eius dextra notant̃, Stellulæ certe crebræ, paruaq; falcem cōficiunt. At illustre sydus, qđ in aurigæ sinistro humero cernimus, capram nominamus. Duas uero exiguas stellas q̃ in summa eiusdem aurigæ manu figuntur, hedos dicimus. Austrīa signa sunt, quæcūq; ad meridionalem signiferi partem sunt posita. Eorū nomina hæc sunt. Oriō. Procyon. Lepus. Argo. Hydra. Cratera. Coruus. Centaurus. Fera, quā centaurus tenet. Thyrsolochus, quē cētaurus p̃fert. Thuribulū. Austrinus piscis. Cetus. aqua, quæ ab aquario fundit̃. Flumē qđ ab Oriōe defluit. Australis corona, quā nōnulli uraniscū uocauere. ac si a cœlo diminutiū declines, & iuxta hipparchū caduceus. In iis quoq; stellæ quædam propria sibi nomina uendicauere. Quippe lucida stella, quæ in procyone cernitur, procyon appellat̃. quæ uero in ore canis conspicuo splendor̃ aspicitur, quodq; æstus īcrementa secū af̃ferre putatur, canis eodem quo totum signum nomine censetur. At sydus qđ in summo argus gubernaculo fulget, canobus nominatur. hic in Rhodo ægre conspicitur, aut certe ab editis locis. In Alexandria uero p̃rsus non cernitur. Vtpote uix quarta signi portione, supra horizontem extante.

FINIS.

a
IVLII FIRMICI

mordiis con
lum ruperit
per illum
da noctis

b
colore for
nis felici
stellarum domici
signorum decani
domina

c
.S. climata
perhibeant
secundus
possideant
lagittarii

d
ne. . radiis
tas nec
uideamus itaq;
dam moderatione
res ac desti

e
interemptus
autem propter
thanatos facit
in quinto loco
dem eorum

f
tura locum
tores abscondos
in. iii. ab ho
lorum faciet
aut coriorum

g
Iulii firmici
coniungit
secundo siue

na praesidia
luna defluxio

h
ad cursum suum

liter tuncq;
omnia quae

principalia
si uero in
signatum

aa
Iulii firmici
iusdam gloriae
tus ac beneuo
erunt etiam

bb
nabit ut
nunquam capi
stantia diffi
In. . .

mis gloriis
illis commit

cc
spera. . .
institutionem
etabiles
tent erunt
familiaritate

dd
dissensionibus
putabit
uirorum
ueneri si
mortes ista

ee
ne respexerit
litate perscribat
pindari &
gloriosa &

ff
colligere

trogradus
concordialibus

necessitatis
foli ex

gg
ros loco
tutus seruos
facient &
eos quacumq;
stitutum aut

hh
loco synodus
Iulii firmici
ex singulis
VIDENTIA

cantur
ii
tunc natus
natorem seu
semper filii
decimaquinta

kk
qui nudato
Quinta pars
in ore canis
fortunia

A
MARCI MANILII
Tempora
Conuenit,
Qua cum
Qua duce

B
Tydidemq;
Quadrata
Restabant
Omnia
Notitiamq;

C	piscis magnus	νου περι
Corpora	K	Q
Quam quæ	Equinoctium	ὅτι μέλλ
Hinc uerbis	his nunc di	ἡ νόω τῇ
Vtrunq; ad	Vertices ex	περὶ δὲ διώοντα
Sedibus ex	Hæ tenues	εἰ δὲ μὲν
D	Suspenſos	ἐν ἀργυρῷ
Vicino tri	L	R
Respondent	ARATI	τὰ εἶτα
Latius in	O permulta	χαρὸς μέγα
Extenditq;	Vertitur	νεφῶν
Totq; super	Aspera que	νων μὲν
E	Culta se	θυμιάσει
Centauri	M	S
Tanta erit	Et designandis	τίδρα πρὶν
Et genitrix	Interualla	χρονταῖς ὡς
Dispositum	HYDRA	τὰ καὶ καυ
Proximaq;	Virgineusq;	σαι βραδείαν
amissas quæ	Dirigat	ἀστέρων κα
F	N	T
Nec te præ	Induit &	Procli Sphæra.
Gaudebunt	Orbe quasi	Debent enim
Bis sex in	Sæpe etiam	Procli diadochi
G	N	uero (quod
ARATI	APATOY	
Hic est stel-	ψαδαι, ἐπὶ	
cere. Nam	καὶ ἐπὶ	
uertices	τῷ πρόσω	
fisheracleas	APATOY	
H	O	
porro taurum	καὶ τὰ ἐξ ἡσ	
cephheus in	γάτα βούς	
a Perseo autem	πῶς αὐτῷ	
aries ut	καὶ λίν	
nondum stella	οἷω δὲ	
I	P	
quoq; eorum	εἶναι μόνους	
uulpem in	ἢ μὲν γὰρ	
dolorem	μέθοδος	
collocatus est	λαχέται	

Venetiis cura, & diligentia Aldi R. o. Mense octob.
M. ID. Cui concessum est ab Ill. S. V. ne hos
quoq; libros alii cuiquam impune for-
mis excudere liceat.

22- 111.8

